

Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка (21) рр. – С. 227-229.

5. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К. : Шкільний світ, 2001. – 16 с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Яновська Л.Г.

У статті розглядається проблема підготовки майбутніх учителів історії до застосування в навчальному процесі особистісно орієнтованого навчання як складової частини інноваційних педагогічних технологій.

Ключові слова: особистісно орієнтоване навчання, інноваційні педагогічні технології, майбутні учителі історії.

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИСТОРИИ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ТЕХНОЛОГИИ ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Яновская Л.Г.

В статье рассматривается проблема подготовки будущих учителей истории к использованию в учебном процессе технологии личностно ориентированного обучения как составляющей части инновационных педагогических технологий.

Ключевые слова: личностно ориентированное обучение, инновационные педагогические технологии, будущие учителя истории.

PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF HISTORY TO THE USE OF TECHNOLOGY OF THE PERSONALITY ORIENTED TEACHING IN PROFESSIONAL ACTIVITY

L. G. Yanovska

In the article, the problem of preparation of future teachers of history to the use in the educational process of technology of the personality oriented teaching as component of innovative pedagogical technologies is examined.

Key words: personality oriented teaching, innovative pedagogical technologies, future teachers of history.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Інтенсивні зміни в соціокультурному та економічному житті суспільства потребують якісної перебудови змісту підготовки майбутніх учителів історії. Тому основною метою професійної освіти є підготовка вчителя історії відповідного кваліфікаційного рівня, компетентного, відповідального, що вільно володіє історичними та методичними знаннями, здатного до ефективної творчої роботи, готового до професійного зростання й самовдосконалення, що володіє професійною мобільністю, новими педагогічними та інформаційними технологіями.

В освіті протягом останніх років стали визначати логіку розвитку освітніх систем поряд із низкою новітніх педагогічних технологій, складовою якою є ідея особистісно орієнтованого навчання. У зв'язку з цим виникає значна кількість інноваційних освітніх закладів різного рівня і профілю, кожний з яких реалізує ту чи ту освітню стратегію в контексті парадигми особистісно орієнтованого навчання. З огляду на це, перед ВНЗ постають завдання: по-перше, підготувати висококваліфікованих учителів історії для сучасних навчальних закладів різних типів, а це можливо тільки за умови навчання, спрямованого на розвиток і саморозвиток особистості студента, його індивідуальності, створення умов для розвитку творчого потенціалу; по-друге, підготувати майбутніх учителів історії, що здатні на високому рівні реалізовувати принципи новітніх педагогічних технологій і, зокрема, особистісно орієнтованого навчання у своїй професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні засади особистісного підходу до навчання розглядалися у дослідженнях таких відомих психологів, як К.О.Абульханова-Славська, В.В.Давидов, Л.М.Проколієнко, В.В.Столін, В.О.Татенко, Т.М. Титаренко та ін.

У 70-90 роках питання необхідності застосування особистісного підходу у психології та педагогіці порушувались у працях І.Д.Беха, І.С.Кона, А.В.Петровського, В.О.Сухомлинського, Б.О. Федоришина та ін.

Цілісна концепція особистісно орієнтованого навчання пропонується в роботах О.В.Бондаревської, В.В.Серикова, І.С.Якиманської, згідно з якими, навчання спрямовується на розвиток особистості учня, який є суб'єктом пізнання. І.С.Якиманська визначає сутність особистісного підходу в реалізації суб'єктної позиції учня в процесі навчання. «Навчання не є безпристрасне пізнання. Це суб'єктно-значуще пізнання світу, що наповнене для учня особистісними смислами, цінностями, ставленнями, зафіксованими в його суб'єктному досвіді» [4, с.24].

В.В.Сериков вважає, що сенс особистісного підходу полягає у створенні умов для прояву особистісних функцій студента, його універсальних особистих здібностей: мотивації, вибору, сенсу, творчості, самореалізації, рефлексії тощо. Основний шлях у реалізації цієї ідеї автор вбачає у створенні особистісно орієнтованої ситуації, в якій затребуваний прояв особистісних функцій і здійснюється пошук нових сенсів, вибір творчих варіантів розв'язання проблем, у процесі чого і відбувається формування суб'єктивного досвіду студентів [3, с.16].

На підставі аналізу наукових джерел доходимо висновку, що проблемою визначення особистісно орієнтованого навчання, впровадженням його в навчальний процес у школі займалися багато науковців, натомість питання підготовки майбутніх вчителів історії до організації уроку історії з використанням технології особистісно орієнтованого навчання висвітлено недостатньо.

Мета статті полягає у дослідженні проблеми підготовки майбутніх учителів історії до застосування у професійній діяльності особистісно орієнтованого навчання в контексті інноваційних педагогічних технологій, визначення педагогічних умов, що забезпечують суб'єктивну позицію студента в цьому процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Під особистісно орієнтованим розуміють-

ся навчання, що орієнтовано на студента як на основну цінність всього освітнього процесу. Воно сприяє створенню умов для прояву особистісних якостей студентів, розвитку їхнього мислення, творчої активності, задоволення пізнавальних і духовних потреб, розвиток інтелекту, комунікативних здібностей, навичок самоосвіти і саморозвитку. Тобто особистісно орієнтована технологія навчання передбачає формування цілісної особистості, що спрямована на максимальну реалізацію своїх можливостей, відкрита для сприйняття нового досвіду, здатна на свідомий і відповідальний вибір у різноманітних життєвих ситуаціях.

Зазначена технологія орієнтована на потребу суспільства у спеціалістах, що здатні самостійно отримувати знання й адаптуватися до нових соціальних умов [1].

Осмилення провідних функцій і тенденцій розвитку освіти дозволяє визначити ті підходи до підготовки спеціалістів, які є сьогодні пріоритетними. Орієнтування вчителя в сучасних підходах до загальної і професійної освіти допомагає йому визначити основні напрями, цілі й принципи своєї діяльності, тобто сформувати свою педагогічну позицію й вибудувати на їх підставі систему своїх дій. Особистісно орієнтований підхід переносить увагу професійної освіти з оволодіння спеціальністю як засвоєння професійних знань, умінь та навичок на формування особистісного потенціалу спеціаліста. Традиційна підготовка вчителів поряд із процесом підготовки спеціалістів, що можуть ефективно виконувати свою діяльність, надає також значення і розвитку особистості студента, але при цьому цей розвиток розглядається як результат формування певного набору необхідних для професійної діяльності знань, умінь, навичок, розвиток професійних здібностей і професійно значущих якостей особистості.

Особистісний підхід змінює уяву про пріоритетні задачі професійної освіти. Він передбачає не тільки отримання професійних знань, способів діяльності, а й розкриття суттєвих здібностей особистості, її інтелектуального та морального потенціалу, здібностей вільно орієнтуватись у складних соціальних і професійних обставинах, тобто володіти професійною усталеністю. Такий підхід передбачає в кінцевому результаті становлення студента як активного суб'єкта, що реалізує в навчальному процесі й у професійній діяльності свій спосіб життєдіяльності і свою особистісну сутність.

Розвиток і формування особистості майбутнього вчителя історії, який буде здійснювати особистісний підхід у своїй професійній педагогічній діяльності, ми розпочинали з організації самостійної пізнавальної діяльності що дозволяло не тільки засвоювати готові знання, але і вчили здобувати їх самостійно і з різних джерел. Майбутній учитель історії повинен уміти знаходити необхідну інформацію, використовуючи альтернативні джерела, аналізувати їх, формувати свій погляд, аргументувати, використовувати здобуті раніше знання як метод для отримання нових знань.

Для забезпечення суб'єктивної позиції студентів у навчальному процесі ми намагалися перевести студента з позиції об'єкта в суб'єкт самоуправління; створити ситуацію успіху, що є джерелом саморозвитку; наповнити зміст навчання життєво важливими для студента проблемами, бажання вирішити їх, що спонукає взяти щось нове або змінити щось у собі; здатність педагога

поводитися відповідно до своїх почуттів і думок, виявляти своє істинне «Я»; особливу увагу приділяли гуманізації міжособистісних відносин у ході освітнього процесу, прийняття і розуміння студента, позитивне ставлення до нього, що призводить до створення позитивного психологічного клімату; надавали можливість і допомагали студенту вільно вибирати навчальний матеріал і засоби діяльності, визначалися з варіантами педагогічної підтримки.

Особистісно орієнтований підхід у підготовці майбутніх учителів історії, на нашу думку, буде можливим, якщо реалізувати такі педагогічні умови, як: забезпечення суб'єктної позиції студента в навчально-виховному процесі, що створює умови для самостійного визначення й усвідомлення мотивів, цілей, вибору засобів і умов своєї діяльності, її результатів; переведення навчальних і професійних проблем у життєво важливі проблеми студентів; побудова системи відносин викладача зі студентами на підставі відкритості, довіри, діалогу, що сприяє їхньому саморозкриттю і самореалізації творчого потенціалу.

Організація навчального процесу підготовки майбутніх учителів історії відбувалась з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і створенням умов для розвитку їхньої індивідуальності. Зокрема, створювались умови психологічного комфорту в аудиторії, формувалися комунікативні уміння, толерантне ставлення до думки і позиції учасників навчального процесу.

На семінарських заняттях з курсу «Теорія та методика навчання історії» ми намагалися реалізувати визначені умови і студенти мали можливість обирати теми самостійної роботи, що є для них цікавими і відповідають їхнім професійним та життєвим інтересам (всі теми оголошувалися на початку навчального процесу), майбутні вчителі історії планували самостійну діяльність із реалізації тих чи тих завдань (теми діяльності, обсяг матеріалу, історичні та педагогічні джерела), самостійно вирішували яку форму звітності обрати (доповідь, реферат, організація прес-конференції, круглого столу, диспуту, судового засідання тощо). Майбутніх учителів історії спонукали до використання творчого підходу. Основним завданням викладача було створення психологічно комфортних умов на заняттях. Студенти могли отримати педагогічну підтримку на будь-якому етапі своєї діяльності.

Уміння, яких студенти набули під час аудиторних занять, вони могли реалізувати під час проходження педагогічної практики. У старших класах практиканти проводили аналогічну роботу з упровадження технології особистісно орієнтованого навчання в педагогічний процес. Так, під керівництвом методиста студенти планували і проводили нетрадиційні уроки історії, як: урок-суду, прес-конференції, диспути, використовували елементи інтерактивного навчання тощо. І вже самостійно керували діяльністю учнів, спрямованою на вибір ними теми самостійної роботи, вибір форми звітності з цієї роботи, намагалися забезпечувати на уроці комфортні умови для дітей, вчили їх правильно проводити дискусії, слухати уважно опонента, висловлювати правильно свою думку тощо.

Висновок. Упровадження в навчальний процес підготовки майбутніх учителів історії технології особистісно орієнтованого навчання дозволяє підготувати компетентних спеціалістів, що відповідають сучасним вимогам до вчителя історії, враховувати індивідуальні особливості студентів, зацікавлювати їх у вивченні предмета, розвивати вміння самостійно здобувати знання, вміння

їх аналізувати, логічно будувати свою розповідь, творчо підходити до будь-якого виду діяльності. Як наслідок – випускники в майбутній своїй професійній діяльності будуть здатні реалізувати цей підхід у навчально-виховному процесі.

Перспективу подальших досліджень ми вбачаємо у розробці методичних рекомендацій для студентів щодо використання технології особистісно орієнтованого навчання на уроках історії під час проходження педагогічної практики у школі.

Література

1. Едалина Н. А. Проблемы личностно ориентированной педагогики / Н.А. Едалина. – Екатеринбург, 1998. – Вып. 5. – 102 с.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 176 с.
3. Сериков В. В. Личностно ориентированное образование / В.В.Сериков / Педагогика. – 1994. – № 5.
4. Якиманская И.С. Личностно ориентированное обучение в современной школе / И.С. Якиманская. – М., 1996. – 180 с.

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ АКТИВНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ У ПРОЦЕСІ ПІЗНАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ МОВИ

УДК 373.2+372.214+372.43

Грама Н. Г.

У статті розглядається проблема активного мовлення дітей п'ятого року життя відповідно до цілей оптимізації її теоретичної й прикладної розробки та використано комплекс математичних виразів, прикладних завдань. Виокремлено структурні компоненти та функціональні характеристики, що відображають інтерпретацію даного феномена.

Ключові слова: активне мовлення, діти п'ятого року життя, математичні вирази, математичне мовлення.

МЕТОДИКА РАЗВИТИЯ АКТИВНОЙ РЕЧИ ДЕТЕЙ ПЯТОГО ГОДА ЖИЗНИ В ПРОЦЕССЕ ПОЗНАНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКОГО ЯЗЫКА

Грама Н. Г.

В статье рассматривается проблема активной речи детей пятого года жизни в соответствии с целями оптимизации её теоретической и прикладной разработки, а также использован комплекс математических выражений, прикладных заданий. Выделены структурные компоненты и функциональные характеристики, которые отображают интерпретацию данного феномена.

Ключевые слова: активная речь, дети пятого года жизни, математические выражения, математическая речь.

METHOD OF ACTIVE VOICE OF CHILDREN OF THE FIFTH YEAR IN THE LIFE OF KNOWLEDGE MATHEMATICAL LANGUAGE